

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва
та реставрації творів мистецтва

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ІННОВАЦІЙНО-МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
НА ЗАНЯТТЯХ З ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА
У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Виконала:
студентка 2 курсу ОМх1-М22 групи,
спеціальності 014 Середня освіта
(Образотворче мистецтво)
Латюк Тетяна Володимирівна

Керівник: **Бренюк Алла Григорівна**,
кандидат мистецтвознавства,
старший викладач

Рецензент: **Паур Ірина Василівна**,
кандидат історичних наук, доцент

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНО-МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	7
1.1. Теоретичні основи педагогічних технологій та інноваційна освітня діяльність	7
1.2. Інформаційні медіа технології в сучасній системі освіти	19
1.3. Інноваційні технології у вищій школі	28
1.4. Психологічні умови активізації навчальної діяльності студентів під час практичних форм занять	33
РОЗДІЛ II. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНО-МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ДЕКОРАТИВНОГО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА ТА РЕЗУЛЬТАТИ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ	38
2.1. Інноваційно-мультимедійне навчання на заняттях декоративного мистецтва	38
2.2. Підготовка та проведення лекційних занять з використанням мультимедіа технологій	48
2.3. Мультимедіа при підготовці і проведенні практичних занять та самостійна робота студентів з декоративного мистецтва	53
2.4. Аналіз результатів дослідження	60
Висновки до другого розділу	66
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Актуальність теми. Інтеграція національної системи освіти в міжнародний освітній простір – одна з головних парадигм розвитку освіти. Реалізація цієї парадигми значною мірою залежить від створення умов для набуття якісної освіти для дітей та дорослих, від сформованості в них життєво важливих освітніх ключових компетентностей. Функціонування освіти нині неможливо уявити без інформатизації. Зі свого боку інформатизація передбачає як системне комп'ютерне забезпечення, так і комп'ютерну грамотність всіх учасників освітнього процесу : керівників, викладачів та студентів.

В умовах розбудови національної системи освіти важливого значення набуває інноваційна діяльність вищих навчальних закладів, яка характерна системним експериментуванням, апробацією і застосуванням інновацій в освітньому процесі.

Суспільство довірило освіті через навчально-виховну діяльність виховувати майбутніх вчителів образотворчого мистецтва, тому педагогічна система має бути відкритою для інновацій, критичного сприйняття створених досягнень, і водночас уміти створювати власні новоутворення і через них впливати на розвиток суспільства.

Аналізуючи матеріал, представлений в навчальних і виховних програмах, підручниках, методичних посібниках, з'ясовуємо, що сучасною наукою немало зроблено в дослідженні інноваційних технологій. Зазначимо, що проблема застосування мультимедійних та інноваційних технологій під час вивчення предметів художньо-естетичного циклу відображена в наукових працях О.Чайковської, М. Концевого, С. Гераськіної. Мультимедіа як засіб навчання вивчали Н. Анісімова, О. Дорошенко, М. Левшин. Можливості інноваційних та мультимедіа технологій в освіті досліджували П. Ротаєнко, Н. Самойленко, Л. Семко, особливості культури мультимедіа вивчала О. Шликова; особливості використання мультимедійної навчально-контрольованої системи – О. Чайковська; методи створення та впровадження навчального звукового

супроводу наочного зображення, анімації та відеофрагментів під час проведення навчальних занять досліджував Г. Аствацатуров.

Аналізуючи педагогічні програмні засоби «Мистецтво» для 1-4-х класів, створені на основі державної програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Мистецтво» (1-4-х класів), укладачами Л.М. Масол, Е.В. Белкіна, О.І. Оніщенко, Н.В. Очеретяна, В.В. Рагозіна, можна говорити, що сучасна школа перебуває на етапі докорінної перебудови з позиції інноваційності всього навчально-виховного процесу, що скерує вчителя на оновлення змісту, засобів, форм, та методів навчання.

Складовою професійної майстерності вчителя є знання. Знаннями та дидактичним матеріалом вчитель удосконалює свою професійну майстерність. Інтенсифікувати процес оволодіння знаннями майбутніх педагогів можна через використання поряд із традиційними засобами навчання мультимедійні та інноваційні технології.

Однак, незважаючи на широке висвітлення проблеми в спеціальній літературі, такий аспект як використання інноваційних технологій на заняттях з декоративного мистецтва вчителів образотворчого мистецтва не знайшов достатнього теоретичного обґрунтування і практичного втілення.

Актуальність проблеми, потреби практики обумовили вибір теми дослідження ***«Інноваційно-мультимедійні технології на заняттях з декоративного мистецтва у закладах освіти».***

Об'єкт дослідження – процес підготовки вчителів образотворчого та декоративного мистецтва.

Предмет дослідження – інноваційно-мультимедійні технології на заняттях з декоративного мистецтва у закладах освіти.

Мета дослідження – виявити і теоретично обґрунтувати використання мультимедійних та інноваційних технологій на заняттях з декоративного мистецтва та практично перевірити ефективність впровадження їх у практику роботи вищих навчальних закладів.

Гіпотеза дослідження – підготовка майбутніх вчителів образотворчого мистецтва буде продуктивнішою за умов ефективності та доцільності використання інноваційно-мультимедійних технологій на заняттях з декоративного мистецтва, що максимально заохотить студентів до самостійного творчого пошуку, впливатиме на активізацію пізнавальної діяльності, стимулюватиме формування власної позиції щодо відродження духовно-матеріальної культури та підвищення психофізіологічного стану студентів.

Відповідно до предмету, мети та гіпотези дослідження були визначені такі **завдання**:

- здійснити аналіз стану досліджуваної проблеми в психолого-педагогічній теорії та практиці;
- визначити основні форми використання інноваційних технологій у закладах освіти;
- розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність використання мультимедіа технологій на заняттях декоративного мистецтва;
- проаналізувати вплив інноваційно-мультимедійних технологій на активізацію пізнавальної діяльності, психофізіологічний стан студентів.

Методологічною і теоретичною основою дослідження стали ідеї положення «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності», закону України «Про освіту», досягнення педагогіки, які торкаються проблем удосконалення підготовки майбутніх учителів на основі таких понять як «педагогічна інновація», «мультимедійні технології», «інноваційне навчання», положення наукових праць С. Гераськіної, М. Концевого, П. Ротаєнко, Н. Самойленко, Л. Семко, О. Чайковської.

У ході розв'язання поставлених завдань були застосовані **методи дослідження**, що доповнювали один одного: теоретичні – вивчення та аналіз психолого-педагогічної, мистецтвознавчої та методичної літератури з проблеми дослідження, теоретичне вивчення й узагальнення кращого педагогічного

досвіду, метод художнього і мистецтвознавчого аналізу, предметно-аналітичний (аналіз програм з образотворчого мистецтва, методичних посібників); емпіричні – бесіди, опитування, експеримент.

Апробація результатів дослідження проводилась у вигляді:

- експерименту на базі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;
- участі у науково-практичній конференції К-ПНУ ім. І. Огієнка.

Структура і обсяг магістерської роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст викладено на 68 сторінках. У додатках до роботи наведено 3 таблиці, 4 рисунка, 2 схеми. Список використаних джерел включає 78 найменувань.

ВИСНОВКИ

Результати проведеної дослідної роботи дають підстави для таких висновків:

1. В умовах розбудови національної системи освіти важливого значення набуває інноваційна діяльність вищих навчальних закладів, яка характерна системним експериментуванням, апробацією і застосуванням інновацій в освітньому процесі. Проблема застосування мультимедійних та інноваційних технологій під час вивчення предметів художньо-естетичного циклу відображена в наукових працях педагогів, психологів, громадських діячів поверхово.

2. Констатуємо появу новітнього технічного засобу навчання, для використання якого в навчально-виховному процесі необхідно використовувати апаратні та програмні засоби, що реалізують мультимедійну технологію.

3. Виявлені у процесі дослідження основні тенденції модернізації освітніх послуг дали змогу визначити мультимедіа як сукупність технологій (прийомів, методів, способів), що дозволяють з використанням технічних і програмних мультимедійних засобів виробляти, обробляти, зберігати, передавати інформацію, представлену в різних формах електронних носіїв з використанням інтерактивного програмного забезпечення.

4. Використання засобів мультимедійних технологій у процесі навчання студентів дозволяє істотно підвищити показники змістового розуміння та запам'ятовування запропонованого матеріалу.

5. Використання мультимедійного супроводу істотно покращує сприйняття й осмислення питань, що розглядаються студентами, створює більш комфортні умови як для аудиторної роботи студентів та викладачів так і для самостійної та творчої діяльності.

6. Застосування мультимедійних засобів на заняттях декоративного мистецтва є ефективним, що допомагає виконати комплекс педагогічних завдань і реалізувати мету навчання з меншими зусиллями та затратами.

7. Застосування комп'ютерних технологій збагачує навчальний процес завдяки використанню мультимедіа як знаряддя проведення дослідження, створення презентацій як засобу обміну інформацією.

8. Після проведення дослідження навчальні досягнення студентів виросли в експериментальній групі в порівнянні з контрольною. Різниця між показниками ступеня розвитку вмінь, навичок, розуміння матеріалу, використання уяви для втілення заданих образів у контрольній і експериментальній групах зросла.

9. В експериментальній групі на основі накопиченого досвіду, отриманого в процесі проведення експериментальних занять з використанням інноваційного навчання, роботи студентів були грамотно підібрані, активно творчі, неповторні, виконані за законами естетичної культури, відрізнялися умінням використовувати власний асоціативний досвід, застосовуючи мультимедійні засоби.

10. Підтвердилась висунута на початку роботи гіпотеза, що підготовка майбутніх вчителів образотворчого мистецтва буде продуктивнішою за умов ефективності та доцільності використання інноваційно-мультимедійних технологій на заняттях з декоративного мистецтва, що максимально заохотить студентів до самостійного творчого пошуку, впливатиме на активізацію пізнавальної діяльності, стимулюватиме формування власної позиції щодо відродження духовно – матеріальної культури та підвищення психофізіологічного стану студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович Є. А. Народне образотворче мистецтво і дизайн (мистецтвознавчо-педагогічний аспект) / Реклама і дизайн ХХІ сторіччя : освіта, культура, економіка : Зб. наук. праць / Ред. кол. : М. П. Ліфінцев, Є. А. Антонович та ін. Київ : ІППР, 2001. Вип. 2. 270 с.
2. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : Світ, 1993. 272 с.
3. Бабіченко Д. Художні промисли України. / Образотворче мистецтво, 1979. №1. С. 16-17.
4. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии. Київ, 1989. 192 с.
5. Беспалько В. П. Педагогическая технология / Новые методы и средства обучения. Київ, 1989. 53 с.
6. Берсенев В. А. Как по нотам. Лечебное воздействие звуков. Київ, 2002. 20 с.
7. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання. Київ, 1998. 204 с.
8. Біляшевський Є. В. Українські писанки. Київ : Мистецтво, 1968. 93 с.
9. Богданов І. М. Професійна підготовка майбутніх вчителів на основі застосування інноваційних технологій. Автореф. докт. Дис. Київ, 1998. 22 с.
10. Бондаренко Н. В. Педагогічні технології / Гуманітарні технології. Київ, 1994. С. 30-59.
11. Бургин М. С. Инновации и новизна в педагогике / Советская педагогика, 1989. № 12. С. 23-35.
12. Буркова А. Гіпотетична побудова моделі адаптивної експертної системи освітніх інновацій / Рідна школа, 2003. № 9. С. 26-28.
13. Буркова А. Педагогічні інновації та їх діагностична експертиза: теоретичний аспект. Київ, 1999. 38 с.
14. Ващенко Г. Загальні методи навчання. Київ, 1997. 410 с.
15. Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога : Зб. Наук. праць. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2003. 208 с.
16. Вікова й педагогічна психологія / Під ред. А. В. Петровського [2-е вид.,

доп.] Київ, 1979. 288 с.

17. Виготський Л. С. Проблеми загальної психології. Собрание починений : В 6-ти т. Київ., 1982. Т. 2., 504 с.

18. Виготський Л. С. Педагогічна психологія. Київ : Педагогіка, 1991. 480 с.

19. Гераськіна С. Т. Формирование інформаційно-художественной культури школьника в мультимедійних школах дополнительного образования: Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01, 2005. 194 с.

20. Герчук Ю. Я. Що таке орнамент? Київ : Гарант, 1998.

21. Гершунський Б. С. Педагогіческая прогностика. Методологія, теорія, практика. Київ, 1986. 260 с.

22. Гершунський Б. С. Філософія освіти для ХХІ століття. Київ, 1998. 608 с.

23. Грабовська Т. І. Інноваційний розвиток освіти: особливості, тенденції, перспективи. Ужгород, 2006. 232 с.

24. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях : Кадемія. Навч. посібн. для студентів педагог. ВНЗ і слухачів інстат. післядипл. освіти. Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2004. 365 с.

25. Гусєв В. Формування інноваційної культури як пріоритет державної інноваційної політики / Освіта і управління, 2003. № 2. С. 85-92.

26. Даниленко А. І. Основні проблеми освітньої інноватики в сучасній теорії і практиці / Педагогічні інновації : ідеї, реалії, перспективи. Київ, 2000. С. 6-11.

27. Даниленко А. І. Теоретичні аспекти освітньої інноватики. Київ, 2001. В. 5. С. 3-11.

28. Даниленко А. І. Теорія і практика інноваційної діяльності в загальній середній школі / Управління освітою, 2001. № 3. С. 18-24.

29. Данченко Л. К. Невмируще джерело. Бесіди про українське народне мистецтво. Київ : Мистецтво, 1975. 190 с.

30. Данченко О. С. Народні майстри. Київ : Радянська школа, 1982. 129 с.

31. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ, 2004. 352 с.

32. Дронова О. Через красу до творчості / Дошкільне виховання, 2004. №4. С.

18-19.

33. Зерна педагогічної інновації. Хрестоматія / Укладачі : Л. В. Буркова, Н. Ф. Федорова. Київ, 2001. 120 с.

34. Информационные технологии в образовании : учебное пособие для высших педагогических учебных заведений / Под ред. И. Г. Захарова. Київ : Академія, 2003. 188 с.

35. Іванов В. Ф. Сучасні комп'ютерні технології і засоби масової комунікації: аспекти застосування. Київ : ІЗМН, 2006. 352 с.

36. Інноваційні пошуки в сучасній освіті. / За ред. Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук. Київ, 2004. 220 с.

37. Карпінський Б. Наука і ринок / Вісник НАН України, 1995. № 7-8. С. 49-54.

38. Киричук О. В. Взаємодія навчання і виховання в інноваційних педагогічних системах / Педагогічні інновації : ідеї, перспективи. Київ, 1998. С. 140-141.

39. Козлова О. Г. Сутнісні складові інноваційної діяльності вчителя. Суми, 1999. 48 с.

40. Косачева О. П. Український народний орнамент. Київ, 1876. С. 1-13.

41. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ, 1989. С.109.

42. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації / В.Г. Кремень. Київ, 2003. 216 с.

43. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Київ, 2005. 448 с.

44. Крилов І. В. Інформаційні технології: теорія і практика. / І.В.Крилов. Київ: Центр, 2006. 128 с.

45. Лащук Ю. Традиційні центри народного мистецтва. / Народна творчість та етнографія, 1978. №3. С. 96-98.

46. Любченко В. Ф. Орнамент у прикладному мистецтві / Громадянське покликання митця (збірник матеріалів). Львів, 1985. С. 60-66.

47. Міщенко І. І. Відродження писанкарства в Україні / Писанка, 1995. №1. С. 14.

48. Морєва Н. А. Современная технология учебного занятия. / Под ред. Н. А. Морєва. Київ. : Просвіта, 2007. 156 с.
49. Морзе Н. В. Основи методичної підготовки вчителя інформатики: Монографія. Київ : Курс, 2003. 372 с.
50. Науково-освітній потенціал нації. Погляд у XXI століття / Під ред. В. Литвина. Київ, 2003. Кн.1. 640 с.
51. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті. Київ, 2001. 24 с.
52. Ничкало С. А. Мистецтвознавство : Короткий тлумачний словник. Київ : Либідь, 1999. 208 с.
53. Мультимедиа в образовании. Образовательный портал. [Електронний ресурс] / URL: www.ido.edu.ru/open/multimedia/index.html.
54. Оцінювання та відбір педагогічних інновацій : теоретико-прикладний аспект / За ред. Л. Даниленко. Київ, 2001. 186 с.
55. Падалка О. С. Педагогічні технології. Київ, 2005. 252 с.
56. Педагогічні інновації у сучасній школі / За ред. І. Г. Єрмакова. Київ, 1994. 88 с.
57. Педагогічні технології. Досвід. Практика. Полтава, 1999. 376 с.
58. Перспективні освітні технології / За ред. Г. С. Сазоненко. Київ, 2000. 560 с.
59. Підласий А. Оптимізація навчально-виховного процесу : педагогічні інновації / Освіта і управління, 2001. № 4. С. 59-68.
60. Підласий І. Педагогічні інновації / Рідна школа, 1998. № 12. С. 3-17.
61. Пінчук В. М. Інноваційні процеси – підґрунтя проектування нових освітніх технологій / Освіта і управління, 1998. № 3. С. 42-56.
62. Пінчук О. П. Використання мультимедійних продуктів у системі загальної середньої освіти. / Інформаційні технології і засоби навчання. Електронне наукове фахове видання, 2007. №3 (4). Режим доступу : [http://www.ime.edu-ua.net/em4/emg.html](http://www.ime.edu.ua.net/em4/emg.html).
63. Положення «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» (Наказ МОН України від 07.11.2000 р. № 522) // Освіта України, 2001. № 6. С.

1-4.

64. Полянський Б. Зміни в освіті завжди робить учитель / Історія та правознавство, 2003. № 1. С. 2-8.

65. Почтарь Н. В. Преподавание раздела компьютерная графика : состояние и проблемы / Применение новых технологий в образовании : Материалы XI Международной конференции, 28 июня – 1 липня 2000 г., Київ. Фонд новых технологий в образовании «Байтик», 2000. С. 49-51.

66. Проблеми педагогічної інноватики в сучасній теорії і практиці управління школою // Модернізація освітнього процесу в ліцеї економічного профілю / За ред. Л. І. Даниленко, Ю. В. Шукевича. Київ, 2004. С.5-12.

67. Ракитов А. М. Философия компьютерной революции. Київ : Укріздат, 1991. 286 с.

68. Робота з мультимедійною дошкою / Упоряд. В. Лапінський. Київ: Шк. світ, 2008. 112 с.

69. Рош У. Л. Библия мультимедиа. Київ, : ДиаСофт, 1998. 800 с.

70. Семенова Н. Г. Реализация мультимедиа технологий в лекційних курсах. / Педагогічна інформатика, 2006. №2С. 57-63.

71. Сисоєва С. О. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / За ред. С. О. Сисоєвої. Київ: Віпол, 2001. 502 с.

72. Скорик М. А. З джерел писанкового орнаменту / Писанка, 1995. №1. С. 14.

73. Словарь терминов. Режим доступу : [http:// www.cnso.ru/slovar.html](http://www.cnso.ru/slovar.html).

74. Тищенко Р. С. Історія декоративно-прикладного мистецтва України Київ, 1992. – С. 3-25.

75. Федорчук О. А. Художні промисли : теорія і практика. Київ, 1986. 172 с.

76. Химинець В. В. Інновації в сучасній школі. Ужгород, 2004. 168 с.

77. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність. Ужгород, 2007. 362 с.

78. Чайковська О. А. Формування музичних знань молодших школярів засобами мультимед. технологій навч.: Автореф. дис... канд. наук : 13.00.02. Київ, 2002. 19 с.